

واسنجی تاثیر حکمروایی خوب شهری بر بازآفرینی بافت فرسوده در مناطق شهری (مطالعه موردی: شهرضا)

حبیب قاسمی

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

غلامرضا میری^۱

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

معصومه حافظ رضازاده

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۸/۷

چکیده

بافت فرسوده شهری از نقاط مسئله‌دار شهری شناخته می‌شود، حل این چالش نیازمند الگوی جدیدی است که بتوان از همه ظرفیت‌های جامعه با تاکید بر توانمندی‌های آن‌ها و نقش مستقیم و فعال آنها در فرایند توسعه پایدار با همکاری بخش‌های دولتی، خصوصی و مدنی استفاده کند. یکی از شیوه‌های کارآمد مدیریت در شهرهای امروزه، حکمروایی خوب شهری می‌باشد، حکمروایی شهری بر اساس، کنش متقابل میان سازمانها و نهادهای رسمی اداره یک شهر از یک طرف و سازمان‌های غیر دولتی و تشکل‌های جامعه مدنی از طرف دیگر شکل می‌گیرد. در این راستا هدف پژوهش حاضر واسنجی تاثیر حکمروایی خوب شهری بر بازآفرینی بافت فرسوده در مناطق شهر رضا می‌باشد. پژوهش حاضر، از نظر هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی است و دارای ماهیتی توصیفی-تحلیلی و از نظر روش، در گروه پژوهش‌های کمی قرار می‌گیرد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از نرم افزار SPSS (آزمون‌های تی و کندال) استفاده شد. نتایج آزمون تی نشان داد میانگین اکثر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری پایین-تر از سطح متوسط طیف لیکرت (عدد ۳) است، لذا می‌توان گفت، شهر شهرضا از لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در سطح نامطلوب قرار دارد. همچنین نتایج آزمون کندال نشان داد بین شاخص‌های بازآفرینی بافت فرسوده و حکمروایی خوب شهری در شهر رضا ارتباط معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی: حکمروایی خوب شهری، بافت فرسوده، بازآفرینی، شهرضا

مقدمه

امروزه شهرها به عنوان مکان‌هایی که منشأ شکل‌گیری تمدن‌ها بوده و هستند، از مهمترین عرصه‌هایی هستند که اندیشمندان حوزه توسعه همواره به دنبال پیاده‌سازی نظریه‌های خود در آنها بوده‌اند. برای نخستین بار در تاریخ بشر، در سال ۲۰۰۷ بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها ساکن شدند. در همین سال شاهد عبور تعداد فرودستان شهری از مرز یک میلیارد نفر می‌باشیم. استنتاج می‌شود که شهری شدن فقر از بزرگترین چالش‌های توسعه جهانی است که در صورت تدام روند نامطلوب کنونی، تعداد فرودستان شهری طی سه دهه آتی به دو میلیارد نفر افزایش خواهد یافت (UN-Habitat, 2006). برای برون رفت از این بحران، جامعه جهانی، به این نتیجه رسیده است که مشکل عمده مدیریت شهری، کمبود منابع مالی با فناوری مدرن و یا نیروی انسانی ماهر نیست، بلکه پیش و بیش از همه، مشکل اصلی در شیوه اداره این عوامل است (تقوایی و تاجدار، ۱۳۸۸: ۴۸)، چرا که اگر شهرها به خوبی مدیریت شوند، فرصت‌های مهمی را برای توسعه اقتصادی و اجتماعی عرضه می‌کنند. در چنین شرایطی است که الگوی حکمروایی شهری به عنوان مدلی برای الگوی سنتی مدیریت شهری از سوی اندیشمندان و به ویژه سازمانهای جهانی و بین‌المللی ارائه گردید که به نوعی تاکید برگذار از نقش ساختارهای رسمی به عنوان محور تصمیم‌گیری به سوی نقش یابی جامعه مدنی در اعمال حقوق دموکراتیک و انجام وظایف می‌باشد (حسینی، ۱۳۹۵: ۴۶). در رویکرد حکمروایی خوب، عنصر ذاتی همکاری بین جامعه مدنی و جامعه سیاسی و همچنین بین دولت و شهروندان است (Sadashiva, 2008: 6). این مفهوم در گذشته دلالت بر موضوع یا محتوایی قدیمی درباره رابطه قدرت و جامعه داشت، اما امروزه این واژه غالباً برای تشریح نحوه مناسب اعمال قدرت به منظور تحقق توسعه پایدار به کار برده می‌شود (Athari, 2007: 34). هدف‌گذاری اصلی در حکمروایی خوب، حرمت و گذار از ساختار-های متمرکز و سلسه مراتبی به طرف یک رویکرد مشارکتی با سازمان‌های اجتماعی و بازیگران غیردولتی از جمله بخش خصوصی است (Bull & Jones, 2006, 269). در همین چارچوب، مفهوم حکمروایی در زمینه شهری عبارت است از مجموع روش‌های برنامه‌ریزی و مدیریت عمومی شهر از سوی افراد، نهادهای عمومی و نهادهای خصوصی و نیز فرایند مستمری که از آن طریق، منافع متضاد یا متعارض با یکدیگر همراه شده و زمینه همکاری و کنش متقابل فراهم می‌آید. طبق این تعریف، حکمروایی شهری، هم نهادهای رسمی و هم اقدامات غیررسمی و سرمایه اجتماعی شهروندان را در بر می‌گیرد (UN-Habitat, 2009).

از سوی دیگر، حیات شهری در محدوده‌ای از شهر به هر علتی به رکود می‌رود، بافت شهری آن محدوده در روند فرسودگی قرار می‌گیرد. فرسودگی یکی از مهمترین مسائل مربوط به فضای شهری است که باعث بی‌سازمانی، عدم تعادل، عدم تناسب و بی‌قوارگی آن می‌شود. فرسودگی عاملی است که به زدودن خاطرات جمعی، افول حیات شهری پایدار، شکل گرفتن حیات شهری روزمره منجر می‌شود (بهنه و همکاران، ۱۳۹۳: ۱). در واقع بافت فرسوده شهری نظام زیستی شهری را هم از لحاظ ساختار و هم از حیث کارکرد اجزا دچار اختلال و ناکارآمدی می‌کند. این بافت زمانی با ساختار و کارکرد مناسب با نیازهای ساکنین خود از پویایی و صلابت برخوردار بوده، لیکن با افزایش ناگهانی تغییرات شهرنشینی در چند دهه اخیر نه تنها اهمیت خود را از دست داده است، بلکه حتی قادر به انطباق با تغییرات و ارائه حیات روزمره خود نیز نمی‌باشد. از این رو به عنوان نقاط مسئله دار شهری شناخته می‌شود، حل

این چالش‌ها نیازمند الگوی جدیدی است که بتوان از همه ظرفیت‌های جامعه با تاکید بر توانمندی‌های آن‌ها و نقش مستقیم و فعال آنها در فرایند توسعه پایدار با همکاری بخش‌های دولتی، خصوصی و مدنی استفاده کرد تا تولید و ارائه خدمات عمومی را حداکثر کرد، الگوی حکمروایی می‌تواند نظریه‌ای جدید در پاسخگویی به انتظارات و مسئولیت‌های جدید باشد و یک سند مدیریتی مناسب و در دسترس برای مسئولان است که به آنها این توان را می‌دهد تا به توسعه پایدار دست یابند (عظیمی آملی، ۱۳۹۳: ۲۸۱). از دیدگاه نگرش سیستمی، برنامه‌ریزی برای یک شهر نمی‌تواند به طور مجزا و جدا از روابط آن با نواحی و شهرهای همجوار انجام پذیرد. بنابراین برنامه‌ریزی شهری مستلزم ایجاد یک نظام یکپارچه از سطوح مختلف برنامه‌ریزی است که نحوه پیوستگی و هماهنگی متقابل میان سیستم‌های فرادست و فرودست را نشان می‌دهد و راهنمای ایجاد تعادل و توازن میان آنها را معلوم می‌کند. بر پایه این نگرش است که فرایند چرخه‌ای و ارتباط دو سویه میان نهادهای برنامه‌ریزی مرکزی و نهادهای برنامه‌ریزی و مدیریت محلی، به عنوان یک اصل پایه‌ای، پذیرش عام پیدا کرده است (مهدی زاده و همکاران، ۱۳۸۵: ۲۵۹).

در این بین شهر شهرضا به عنوان یکی از شهرهای میانی کشور از دیر باز آباد و دارای تاریخی بس طولانی در سکونت می‌باشد ویژگی‌های سکونتگاهی این ناحیه، در طول تاریخ دستخوش تغییراتی شده است و به تدریج رشد یافته است. گسترش فضایی بی رویه و بدون برنامه در شهرضا باعث شکل‌گیری بافت‌های فرسوده در آن گشته است، بافت‌هایی که فاقد حیات کالبدی و اجتماعی - اقتصادی بوده و قسمت‌های وسیعی از محله‌های شهر شهرضا در بر گرفته است. با نگاهی به مداخلات صورت گرفته در زمینه بافت‌های فرسوده شهر شهرضا این واقعیت به وضوح دیده می‌شود که عدم موفقیت برخی از طرح‌های شهری، در عدم مشارکت مردم، پاسخگویی مسئولیت‌پذیری مدیران، عدالت و برابری، اجماع جمعی، قانونمندی و... نمود یافته است. بافت فرسوده شهر شهرضا با بیش از ۳۵ هزار نفر جمعیت حدود ۳۶۴ هکتار از مساحت شهر شهرضا را تشکیل می‌دهد. به غیر از مشکلاتی که در روند احیا و نوسازی بافت فرسوده شهرضا اختلال ایجاد می‌کنند خطراتی نیز همواره جان مردم ساکن این منطقه را تهدید می‌کند که از این جمله می‌توان به نامقاوم بودن این منطقه در برابر حوادث طبیعی اشاره کرد.

لذا نظام برنامه‌ریزی شهری در چند سال اخیر به دنبال توسعه الگوی جدیدی از مدیریت شهری است. مدیریتی که متأثر از برنامه‌ریزی سیستمی باشد. این پژوهش حاصل کار پژوهشی است و تلاش دارد تا به بررسی تاثیر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده پرداخته و در پی پاسخگویی به این سوالات است که:

- شهر شهرضا به لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در چه وضعیتی قرار دارد؟
  - میزان تاثیرگذاری حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده شهر شهرضا به چه میزان می‌باشد؟
- پژوهش حاضر، از نظر هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی است و دارای ماهیتی توصیفی - تحلیلی است و همچنین از نظر روش، در گروه پژوهش‌های کمی قرار می‌گیرد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از نرم افزار SPSS (آزمون‌های تی و کندال) استفاده شد.

جامعه آماری اول شامل شهروندان شهر شهرضا می‌باشد. لذا با توجه به جمعیت شهر شهرضا در سرشماری سال ۱۳۹۵ (۱۳۸۷۶۲) (سازمان آمار کشور، ۱۳۹۵) می‌باشد. جامعه نمونه ۳۸۳ نفر با استفاده از فرمول کوکران تعیین شد.

در تحقیق حاضر روش گردآوری اطلاعات به دو صورت انجام گرفت. الف) مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای (در این روش برای جمع‌آوری اطلاعات اولیه به کتابخانه‌ها، سازمانها، اداره‌ها و ارگانها مختلفی نظیر شهرداری، فرماندار، استانداری و...) استفاده خواهد شد. ب) تحقیقات میدانی مشاهده به عنوان یک روش بررسی مطالعات در مطالعات میدانی از اهمیت خاصی برخوردار است بویژه زمانی که مشاهده با برنامه و اهداف از پیش تعیین شده باشد. مصاحبه با کارشناسان و شهروندان متعدد در ارتباط با موضوع تحقیق در طی مراجعه یا افراد مؤثر در نتایج تحقیق حاصل می‌آید از ابزارهای این روش می‌توان به مصاحبه‌ها و پرکردن پرسشنامه‌ها (محقق ساخته) اشاره نمود.

جهت بررسی روایی پرسشنامه تعداد ۲۰ پرسش‌نامه طراحی و بصورت پیش‌آزمون در بین افراد جامعه نمونه به اجرا گذاشته شد. سپس با تکمیل پرسش‌نامه و نهایی کردن آن پس از اعمال اصلاحات مرحله پیش‌آزمون، مجدداً پرسش‌نامه به صورت عملی در بین افراد مورد مطالعه توزیع گردید. میزان پایایی پرسشنامه این تحقیق از روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. نتایج ضریب آلفای کرونباخ برای هر بعد به صورت جداگانه محاسبه شده است.

جدول (۱): پایایی ابعاد پژوهش

ردیف	ابعاد	پایایی
۱	حکمروایی خوب شهری	۰.۸۷۶
۲	بازآفرینی یافت فرسوده	۰.۸۳۷

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

حکمروایی شهری بر خلاف مدیریت شهری، فرایندی مدیریتی است که به اتخاذ و حفظ زیربناها و خدمات شهری می‌پردازد. حکمروایی شهری فرایندی کاملاً سیاسی در نظر گرفته می‌شود بنابراین حکمروایی شهری را می‌توان فرایندی دانست که بر اساس کنش متقابل میان سازمان‌ها و نهادهای رسمی اداره شهر از یک طرف و سازمانهای غیردولتی و تشکلهای جامعه مدنی از طرف دیگر شکل می‌گیرد. سازمان ملل حکمروایی خوب شهری را مشارکت همه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها می‌داند که نه تنها دولت بلکه همچنین شامل جامعه مدنی و بخش خصوصی می‌شود (Robert et al, 2007: 967). حکمروایی خوب شهری در واقع فرایندی است که دولت، آن را هدایت می‌کند ولی با همکاری بخش خصوصی و جامعه مدنی به پیش می‌رود در حکمروایی دولت یکی از کنشگران است و سایر عوامل دخیل در حکمروایی بسته به سطح مورد بحث گوناگون اند. این تعامل می‌تواند در سطح اقشار مختلف و یا سازمانهای گوناگون تعریف گردد (برآبادی، ۱۳۸۳: ۵۵).

حکمروایی خوب شهری فصل مترک تمام کنشگران اجتماعی و ریش در چشم انداز مدیریت عمومی نو دارد که از اواخر دهه ۱۹۸۰ با ابتکار عمل بانک جهانی و مرکز اسکان بشر سازمان ملل و سایر نهادهای بین‌المللی در ادبیات توسعه وارد شده است و در واقع رهیافتی ساختار شکنانه به برنامه‌ریزی توسعه شهری دارد و با مشارکت و کنش متقابل میان بازیگران اصلی مدیریت شهری یعنی جامعه مدنی، حکومت و بازار و بخش خصوصی، از یگانه‌الگوی توسعه شهری و مبتنی بر عقلانیت ابزاری گذر کرده و متشکل بر بنیان سرمایه اجتماعی شهروندان و عقلانیت ارتباطی الگوی جایگزین شهرنشینی ارتباطی را پیش می‌گیرد. توجه به بافت‌های فرسوده و قدیمی و رفع ناپایداری آنها، به موضوعی جدی و محوری تبدیل شده، به گونه‌ای که سازمان‌های ذیربط را به تکاپوی ساماندهی و بازآفرینی بافت‌های مذکور سوق داده و لزوم مداخله در این بافت‌ها را در دوره‌های مختلف زمانی مطرح نموده

است. رویکردهای مرمت و بهسازی شهری در سیر تحول و تکامل خود از بازسازی، باززنده سازی، نوسازی و توسعه مجدد به بازآفرینی و نوزایی شهری تکامل یافته و در این مسیر، از حوزه توجه صرف به کالبد به عرصه تاکید بر ملاحظه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نیز گذری داشته است (عظیمی زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۱).

در باب حکمروایی خوب شهری و تاثیر آن در بازآفرینی بافت فرسوده پژوهش‌های صورت گرفته است که در ذیل به آنها اشاره خواهد شد. زیاری و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی به سنجش و ارزیابی اثرات حکمروایی خوب شهری بر زیست پذیری در شهر بوشهر، پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و زیست پذیری در شهر بوشهر نامطلوب می‌باشند. همچنین بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و زیست پذیری شهری رابطه ضعیف تا متوسطی وجود دارد. نتایج رگرسیون چندمتغیره نیز نشان‌دهنده تأثیر متوسط و معنادار شاخص‌های حکمروایی خوب شهری بر زیست پذیری شهر بوشهر است. از بین شاخص‌های ۸ گانه حکمروایی خوب شهری، شاخص‌های شفافیت؛ عدالت و مسئولیت‌پذیری، به ترتیب بیشترین تأثیر را بر زیست پذیری شهر بوشهر دارند. قایدرحمتی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی حکمروایی خوب شهری و بازآفرینی پایدار بافت نابسامان شهر کرمانشاه، پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده پایین بودن شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت نابسامان بوده و بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با بازآفرینی پایدار بافت‌های نابسامان شهر کرمانشاه ارتباط معنادار و مستقیمی وجود داشته است. ارغان و طوسی نژاد (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان "نقش حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده نمونه موردی: محله آگاهی منطقه ۱۱ شهر تهران"، به نقش حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده پرداخته‌اند، نتایج بیانگر این است: بین حکمروایی خوب شهری و باز آفرینی بافت فرسوده در محله آگاهی منطقه ۱۱ شهر تهران از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست و ارتقاء پایگاه اقتصادی و اجتماعی شهروندان در بافت قدیم در مشارکت در ساماندهی بافت قدیم موثر می‌باشد. عبدلی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی تاثیر حکمروایی خوب شهری در بهسازی بافت فرسوده محله اسدآبادی خرم آباد پرداخته‌اند. نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که محله اسدآبادی که یکی از محلات قدیمی و فرسوده شهر خرم آباد واقع در ناحیه ۲ می‌باشد که از نظر بهسازی حکمروایی خوب شهری در جایگاه مطلوبی قرار ندارد و ضعف‌هایی در مدیریت شهری خرم آباد و عدم رعایت عدالت اجتماعی در نواحی مختلف شهر خرم آباد وجود دارد. حیدریان و رحیمی (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی و تدوین و سنجش معیارهای مداخله یکپارچه در ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی با رویکرد حکمروایی شهری در ناحیه نایسر شهر سنندج، پرداخته‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که این شاخص‌ها با اقدام یکپارچه فاصله زیادی دارند و در واقع مدیریت مداخله در حال حاضر به صورت یکپارچه نمی‌باشد و دارای نگرش و کارکرد سنتی است. ظرفیت نهادسازی محلی و جلب مشارکت مردم، حضور مدیریت‌های مردمی و خصوصی در فرایند مدیریت شهری و تقویت سرمایه اجتماعی ضرورت مداخله در قالب یکپارچه می‌باشد. ویتودوس (۲۰۱۶)، در پژوهشی با عنوان " حکمروایی خوب در برنامه‌ریزی فضایی در مقیاس محله‌ای علاوه بر پرداختن به پیشینه تحقیق، به شناسایی نقش حکمروایی در مقیاس محلی پرداخته و نقاط ضعف و قوت را مشخص کرده است. هندریکس (۲۰۱۴)، در پژوهشی به بررسی مدیریت خوب شهری: ملزومات، تغییرات و ارزش‌های آن پرداخته است. بر مبنای ادبیات مرتبط

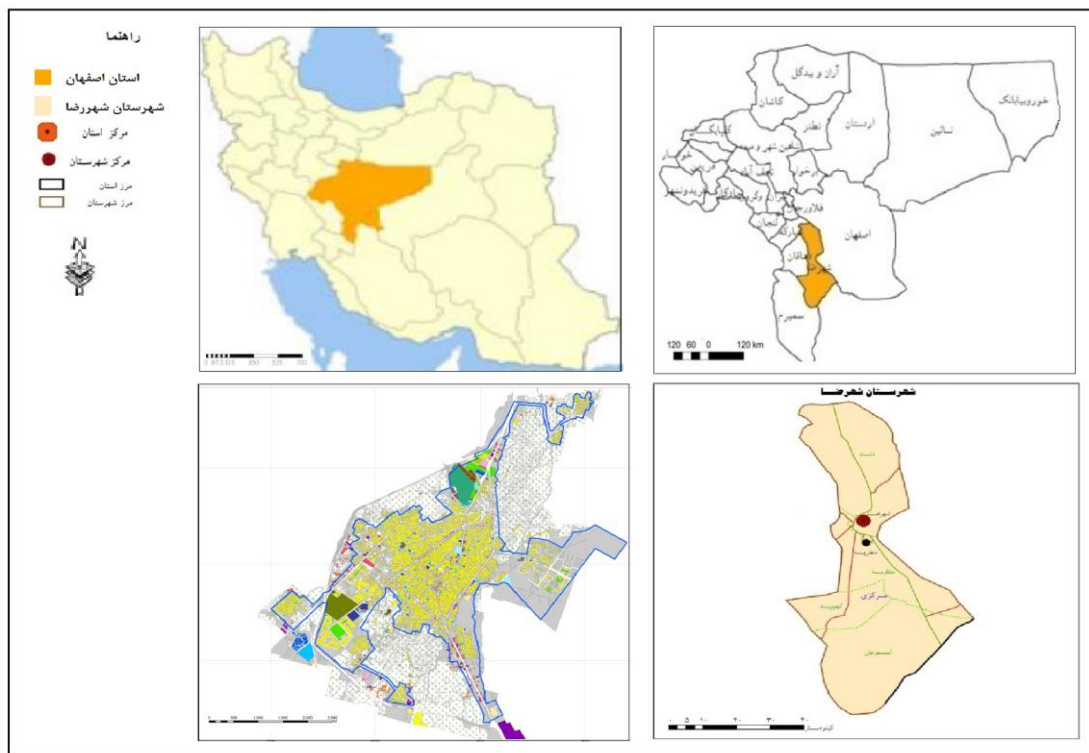
بین‌المللی، و همچنین تحقیقات تجربی مرتبط با موارد شهری، این مقاله، پنج ارزش حکمرانی خوب شهری را مشخص و درباره آنها بحث می‌کند: پاسخگویی، اثربخشی، عدالت رویه‌ای، انعطاف، و تعادل. تلاش برای حکمرانی خوب، می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد. جوز و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان "اقتصاد سبز و حکمروایی شهری: ارزیابی حکمروایی خوب در فرآیندهای کلیدی اقتصادی شهری" مکانیسم‌هایی را برای ایجاد سیستم‌های اجتماعی و زیست محیطی اقتصاد سبز ارائه کرده است. نتایج نشان می‌دهد که اگر ما قادر به درک، تشخیص و اداره روابط بین شهرها و محیط محلی و جهانی، نباشیم حیات شهرها در بلند مدت با تهدید مواجه خواهد شد و عواقب غیر قابل تصور برای ساکنان شهرهای امروزی خواهد داشت. همچنین پایویچ (۲۰۰۸)، حکمروایی خوب و سیاست کاهش فقر در کشور اوکراین را بررسی کرده و به این نتیجه دست یافته است که تکامل حکمروایی خوب در کاهش فقر روستایی در اوکراین مؤثر بوده است.

موقعیت منطقه مورد مطالعه

این شهر در ۷۰ کیلومتری جنوب غربی اصفهان واقع شده و از شمال به اصفهان از شمال غربی به مبارکه از جنوب شرقی به استان فارس از شرق به استان یزد و از غرب به شهرستان سمیرم و از جنوب غربی به استان چهارمحال و بختیاری ختم می‌شود و در فلات مرکزی ایران واقع شده است. جمعیت شهرضا طبق آخرین اطلاعات آماری ۱۳۸۷۶۲ است و در حدود ۹۰۴۵ کیلومترمربع مساحت دارد. ارتفاع این شهر از سطح دریا هم ۱۸۲۵ متر است (طرح جامع شهر شهرضا، ۱۳۹۸).

شهرضا یکی از شهرهای باستانی استان اصفهان محسوب می‌شود و شکل‌گیری آن به دوران ایران باستان باز می‌گردد؛ اما در آن زمان تنها قریه‌ای بوده که با چند حصار مستحکم احاطه شده بوده است؛ اما در زمان صفویه تکمیل شد و توسعه یافت و در زمان قاجار نیز با ساخته شدن چند قلعه و دروازه وارد مرحله جدیدی از توسعه شد. نوسازی شهرضا از سال ۱۳۱۰ با ساخته شدن اولین خیابان در آن آغاز شد و در دهه ۱۳۴۰ توسعه شهر به شکل امروزی آن با سرعت قابل توجهی آغاز شد (همان منبع).

قسمتی از این شهرستان جلگه‌ای و قسمت دیگر کوهستانی و دارای آب و هوای خشک می‌باشد. درجه حرارت هوای شهرستان از جنوب به سمت شمال شرق افزایش می‌یابد؛ به طوری که میانگین سالانه دما در جنوبی‌ترین قسمت شهرستان حدود ۱۰ درجه سانتیگراد و در قسمت شرق به ۱۶ درجه سانتیگراد می‌رسد. میزان تبخیر سالانه از ۱۴۰۰ میلی‌متر در شمال شرق تا حدود ۲۲۰ میلی‌متر در ناحیه جنوب غرب شهرستان کاهش می‌یابد. بارندگی شهرستان تحت تأثیر جریانات جوی است که از سمت غرب وارد منطقه می‌شوند. توده‌های هوای باران‌زایی که از سطوح وسیع آب مانند دریای مدیترانه، دریای سیاه و اقیانوس اطلس سر چشمه می‌گیرند، منشأ اصلی بارش‌ها هستند. میانگین بارش سالانه در شهرستان از حدود ۴۰۰ میلی‌متر در جنوب غرب تا ۱۱۹ میلی‌متر در شرق شهرستان متغیر است (سازمان آب و هواشناسی، ۱۳۹۸).

شکل (۱): موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه، منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

یافته‌ها

وضعیت شهر شهرضا به لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب شهری

در ادامه نیز، برای بررسی وضعیت حکمروایی خوب شهری شهرضا از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج حاصله از کاربرد این آزمون آماری نشان‌دهنده واقعیت‌هایی به شرح زیر است:

۱- تمام گویه‌هایی که برای سنجش وضعیت حکمروایی خوب شهری در شهر شهرضا به کار برده شد از سطح معناداری بالایی برخوردار بوده است.

۲- با احتساب دامنه طیفی هر یک از گویه‌ها که بین ۱ تا ۵ بر اساس طیف لیکرت در نوسان بوده، در بین گویه‌های مطرح شده، به ترتیب گویه‌های (مشارکت در تصمیم‌گیری (برطرف کردن مشکلات) با میانگین ۳/۱۳، مشارکت در تقویت و عضویت نهادهای مدنی با میانگین ۳/۱۲، پایبندی به قانون جهت حفظ ارزش‌های زیست محیطی با میانگین ۳/۱۱، احساس مسئولیت جهت محیطی پاک با میانگین ۳/۱۰، رضایت‌مندی از شیوه پاسخگویی (مدیران، مسئولان و...) با میانگین ۳/۰۹، احساس مسئولیت جهت رونق فعالیت‌های تجاری با میانگین ۳/۰۸، مسئولیت‌پذیری در برابر وظایف محوله با میانگین ۳/۰۷، پاسخگویی به موانع اقتصادی و برگزاری جلسات با مردم با میانگین ۳/۰۱، مسئولیت‌پذیری در برابر مشکلات کالبدی و بهبود مستمر اقدامات و فعالیت‌ها با میانگین ۳/۰۰، پاسخگویی در برابر آلودگی‌های زیست محیطی با میانگین ۲/۹۸، اعتراف به خطا و اشتباه مدیریتی و توافق جمعی برای حل مشکلات (اقتصادی، زیست محیطی و...) با میانگین ۲/۹۳، نهادینه کردن فرهنگ توانمندی با میانگین ۲/۹۲، میزان رابطه و تعامل بین سه نهاد (دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی) و عمل کردن مدیران نهادها بر اساس دانش روز با میانگین ۲/۹۱، دادن اطلاعات برای شفافیت تصمیمات و برخورد یکسان با فعالیت‌های غیر قانونی با میانگین ۲/۹۰،

افزایش مستمر کیفیت مهارت‌ها با میانگین ۲/۸۸، بهبود فرآیند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری با میانگین ۲/۸۲، میزان رابطه بین مسئولان و مدیران و مردم و کنترل و پایش اطلاعات عملکرد مدیران و نهادهای مدنی با میانگین ۲/۸۰، رعایت اصل توازن و تعادل (ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و...) در برابر فرصت‌ها با میانگین ۲/۷۶، مستندسازی اطلاعات و تصمیم‌گیری‌ها با میانگین ۲/۷۱، کاهش مستمر هزینه‌های جاری زندگی با میانگین ۲/۵۴، به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین میانگین‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. مطابق نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای، آن گویه‌هایی که مقدار میانگین‌شان بالاتر از حد متوسط عدد (۳)، می‌باشد، نشان‌دهنده وضعیت خوب حکمروایی در شهرضا در این گویه‌ها است و آن گویه‌هایی که مقدار میانگین‌شان پایین‌تر از حد متوسط عدد (۳)، می‌باشد، نشان‌دهنده وضعیت ضعیف حکمروایی در شهرضا در این گویه‌ها است.

جدول (۱): میزان وضعیت گویه‌های حکمروایی خوب شهری در شهرضا

فصل اطمینان تفاوت سطح معناداری (۲) T میانگین شاخص گویه	فاصل اطمینان تفاوت /۹۵	
	پایین	بالا
مشارکت در تصمیم‌گیری (برطرف کردن مشکلات)	۳/۰۳	۳/۲۳
مشارکت در تقویت و عضویت نهادهای مدنی	۳/۰۱	۳/۲۱
مشارکت در سرمایه‌گذاری اقتصادی	-۲/۷۰	-۲/۹۸
مشارکت زیست محیطی	۳/۰۰	۳/۱۴
آگاهی از قانون و عرف در شهر شهرضا	-۲/۷۳	-۲/۹۳
بی طرفی و برابری در برابر قانون (عدم تبعیض)	-۲/۷۲	-۲/۹۸
قانون محوری شهروندان در فعالیت‌های اقتصادی و تجاری	۲/۸۹	۳/۱۱
پابندی به قانون جهت حفظ ارزش‌های زیست محیطی	۳/۰۲	۳/۲۱
رضایت‌مندی از شیوه پاسخگویی (مدیران، مسئولان و...)	۳/۰۰	۳/۲۱
باورپذیری به پاسخگویی در فرآیند مدیریت	-۲/۷۲	-۲/۹۱
پاسخگویی به موانع اقتصادی	۲/۹۹	۳/۰۹
پاسخگویی در برابر آلودگی‌های زیست محیطی	۲/۸۸	۳/۰۰
مسئولیت‌پذیری در برابر مشکلات کالبدی	۲/۹۸	۳/۰۹
مسئولیت‌پذیری در برابر وظایف محوله	۳/۰۰	۳/۱۳
احساس مسئولیت جهت رونق فعالیت‌های تجاری	۳/۰۲	۳/۱۱
احساس مسئولیت جهت رونق انجمن و صندوق قرض‌الحسنه	۲/۹۸	۳/۱۳
اعتراف به خطا و اشتباه مدیریتی	-۲/۸۷	-۲/۹۸
احساس مسئولیت جهت محیطی پاک	۳/۰۲	۳/۲۱
رعایت اصل توازن و تعادل (ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و...) در برابر فرصت‌ها	-۲/۶۵	-۲/۸۷
تخصیص بهینه منابع و امکانات	-۲/۷۱	-۲/۹۲
برخورد یکسان با فعالیت‌های غیر قانونی	-۲/۸۱	-۲/۹۸
گسترش برابر و بهداشت در تمامی نقاط شهری	-۲/۷۴	-۲/۹۴
قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات قابل اعتماد	-۲/۸۱	-۲/۹۸
کنترل و پایش اطلاعات عملکرد مدیران و نهادهای مدنی	-۲/۷۱	-۲/۹۱
مستندسازی اطلاعات و تصمیم‌گیری‌ها	-۲/۸۲	-۲/۸۴
دادن اطلاعات برای شفافیت تصمیمات	-۲/۷۸	-۲/۹۸
برگزاری جلسات با مردم	۲/۹۹	۳/۱۰
بهبود مستمر اقدامات و فعالیت‌ها	۲/۹۸	۳/۰۹
کاهش مستمر هزینه‌های جاری زندگی	-۲/۴۲	-۲/۶۳
عمل کردن مدیران نهادها بر اساس دانش روز	-۲/۸۱	-۲/۹۸
نهادینه کردن فرهنگ توانمندی	۲/۸۷	۳/۰۲

افزایش مستمر کیفیت مهارت‌ها	۲/۸۸	۳۴/۸۳۲	۰/۰۰۰	-۲/۹۵	-۲/۷۳
بهبود فرآیند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری	۲/۸۲	۳۴/۸۱۲	۰/۰۰۰	-۲/۹۴	-۲/۷۴
نگرش و باور به جمع و کار گروهی	توافق جمعی	۲/۸۸	۳۴/۷۱۲	۰/۰۰۰	-۲/۸۴
میزان رابطه بین مسئولان و مدیران و مردم	۲/۸۰	۳۴/۸۱۰	۰/۰۰۰	-۲/۹۴	-۲/۷۱
میزان رابطه و تعامل بین سه نهاد (دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی)	۲/۹۱	۳۴/۹۱۲	۰/۰۰۰	-۲/۹۸	-۲/۸۱
توافق جمعی برای حل مشکلات (اقتصادی، زیست‌محیطی و...)	۲/۹۳	۳۴/۹۱۳	۰/۰۰۰	-۲/۹۸	-۲/۸۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

میانگین کمتر از عدد (۳) به دست آمده در گویه‌های مطرح شده در شاخص‌های: **توافق جمعی**: (این شاخص به معناست که، هماهنگی و همسویی میان برنامه‌ها و تصمیمات نهادهای مختلف جامعه امروزی در مدیریت شهری از اهمیت شایانی برخوردار بوده، عدم موازی و هدر رفت بودجه‌های کلان میان ارگانی امروزه یکی از دغدغه‌های مسئولین بالا دستی و عموم است، که حکایت از اهمیت و عملکرد شاخص توافق جمعی در بین مسئولین می‌باشد). **مسئولیت‌پذیری در تعدادی از گویه‌ها و شاخص قانون‌مداری**: (شاخص قانون‌مداری به این معناست که تا چه میزان قوانین در یک جامعه شهری واقعی است و می‌توان به اجرای آن اطمینان داشت، در واقع حکمروایی خوب مستلزم وجود چارچوب‌های قانونی عادلانه و اجرای دقیق و برابر بی‌طرفانه آن است، منظور از قانونمندی، وجود قوانین کارآمد و رعایت عادلانه چارچوب‌های قانونی در تصمیم‌گیری و دور بودن افراد غیر مسئول از تصمیم‌گیری- هاست) و شاخص **پاسخگویی** (این شاخص از ویژگی خوب حکمروایی شهری است، به این معنا که کلیه نهادها و موسسات اعم از دولتی و عمومی و خصوصی باید پاسخگوی مردم و همچنین موسسات ذیتفع باشند)، از نظر پاسخگویان پایین‌تر از حد متوسط بوده (مقدار آنها در ستون تفاوت میانگین مشخص شده است) این مسئله بیانگر آن است که پاسخگویان وضع این گویه‌ها را در منطقه خود منفی ارزیابی کرده و مدیران و مسئولان شهر خود را در برابر کارهای انجام داده شده و یا در حال انجام، پاسخگو و مسئول نمی‌دانند آنان بر این باور بودند که مسئولان و مدیران محله‌ها مسئول نتایج تصمیمات و فعالیت‌های خود بوده و در قبال تصمیماتی که می‌گیرند باید پاسخگو باشند به مخاطبین خود حساب پس بدهند اما این وضعیت در مدیریت شهرضا کمتر اتفاق می‌افتد، بنابراین، با ملاحظه وضع گویه‌ها در جدول (۲) معلوم می‌شود که پاسخگویان برای آن گویه‌هایی که مقدار میانگین آنها کمتر از حد متوسط عدد (۳)، می‌باشند عمدتاً گزینه‌های خیلی کم و کم را انتخاب کردند.

افزون بر این، پاسخگویان وضعیت گویه‌های شاخص‌های **شفافیت** (به معنای وجود جریان آزاد و سیال اطلاعات در علم ارتباطات است که بر قابلیت دسترسی آسان همگان بر اطلاعات آزادانه تاکید دارد. این اطلاعات بایست به اندازه‌ی کافی در جامعه وجود داشته و قابل فهم برای همگان باشد) و **شاخص عدالت** (به معنای توزیع عادلانه امکانات و تخصیص بودجه‌ها میان مناطق مرکزی و حومه و در نظر گرفتن منافع گروه‌های محروم در همه امورات و اصل توازن و دسترسی به فرصت‌های برابر در تصمیمات و برنامه‌های مدیران و مسئولی شهری می‌باشد)، و **شاخص کارایی و اثربخشی** (به معنای این است که نهادها و ارگان‌های تصمیم‌گیرنده همیشه نیازهای مبرم مردم را در نظر داشته و از منابع موجود به صورت کارا استفاده نمایند)، را نیز در شهر خود نامناسب ارزیابی کردند، به عبارت دیگر، پاسخگویان عمدتاً در پاسخ به گویه‌های این دو شاخص بر اساس طیف لیکرت، گزینه‌های کم و خیلی کم را انتخاب کردند و این نشان می‌دهد که شاخص عدالت و برابری که به عنوان یکی از شاخص‌های مهم حکمروایی

خوب مطرح بود و تاکید بر این است که در حکمروایی خوب شهری، همه گروه‌ها و افراد جامعه شهری به ویژه گروه‌های آسیب‌پذیر، باید فرصت‌های مناسب و برابر در زمینه ارتقای وضعیت رفاهی‌شان، تلاش در جهت تخصیص عادلانه منابع و امکانات و مشارکت تمام مردم در اعلام نظر و تصمیم‌گیری را در اختیار داشته باشند در مقابل این شاخص‌ها، وضعیت شاخص مشارکت به جزء گویه مشارکت در سرمایه‌گذاری اقتصادی بیشتر از حد متوسط بوده و نشان دهنده این است که پاسخگویان وضع این گویه‌ها را در منطقه خود مثبت ارزیابی کرده‌اند و نسبت به آنها احساس رضایت بیشتری دارند.

بررسی اثرات ابعاد بازآفرینی بافت‌های فرسوده از طریق حکمروایی خوب شهری

در ادامه نیز به بررسی سنجش اثرات ابعاد بازآفرینی از طریق حکمروایی خوب شهری، پرداخته شد. نتایج به شرح جدول (۳) است. سنجش رابطه بین فرایند بازآفرینی از طریق حکمروایی شهری که در برگیرنده ۸ مولفه است، با توسعه نظام اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، کالبدی و زیست محیطی که از شاخص‌های بازآفرینی بافت‌های فرسوده شهری هستند نشان داد که ارتباط معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، جدول (۲) نشان می‌دهد که بین شاخص‌های مورد مطالعه، بیشترین اثرگذاری بر شاخص‌های اجتماعی با ضریب همبستگی ۰/۶۵۴، شاخص کالبدی با ضریب همبستگی ۰/۶۱۱، و کمترین اثرگذاری در شاخص زیست محیطی با ضریب همبستگی ۰/۳۵۲، مشاهده می‌گردد.

جدول (۳): ارتباط بین فرایند بازآفرینی بافت‌های فرسوده از طریق حکمروایی خوب شهری

وجود رابطه	Kendall tau -b tes		مولفه اثرگذار	مولفه‌های اثرپذیر	ردیف
	r	sig			
دارد	**۰/۵۵۴	۰/۰۰۰	نظام اقتصادی		۱
دارد	**۰/۶۵۴	۰/۰۰۰	حکمروایی خوب شهری	نظام اجتماعی	۲
دارد	**۰/۶۱۱	۰/۰۰۰	نظام کالبدی		۳
دارد	**۰/۳۵۲	۰/۰۰۰	نظام زیست محیطی		۴

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

در واقع سنجش وضعیت بازآفرینی بافت‌های فرسوده با تاکید بر شاخص‌های حکمروایی در شهر شهرضا نشان می‌دهد در تهیه و اجرای طرح‌های بازآفرینی از شهروندان ساکنین بافت قدیم نظرخواهی چندانی صورت نمی‌گیرد، در صورتی که گروه هدف جهت برنامه‌ریزی، ساکنین بافت فرسوده می‌باشند. این امر منجر به کم توجهی به خواسته‌های آنها و عدم اولویت‌بندی نیازها شده است که در کاهش اعتماد به مسئولین و متولیان امر و نیز کاهش مشارکت آنها تاثیرگذار بوده است. همچنین از دیدگاه بسیاری از پاسخگویان، در انجام فعالیت‌ها و خدمات انجام شده و هزینه‌های صرف شده توسط متولیان امر به ساکنین محلات فرسوده به طور مستمر اطلاع‌رسانی نمی‌شود، بر این اساس ساکنین بافت‌های فرسوده از اقدامات انجام شده در حوزه بازآفرینی اطلاع کافی و آگاهی لازم را ندارد. در ادامه نیز بسیاری از پاسخگویان علت نامطلوب بودن وضعیت بازآفرینی بافت‌های فرسوده را به عدم مستمر فعالیت‌های متولیان و مسئولان امر جهت بهسازی و ساماندهی محلات فرسوده می‌دانند، و همچنین در طرح‌ها و برنامه‌های خود به توانمندسازی ساکنان توجه چندانی ندارد، که این امر منجر به رضایت نسبتا پایین ساکنین به عملکرد مسئولین محلی است. همچنین بسیاری از پاسخگویان دلیل نامطلوب بودن وضعیت بازآفرینی بافت‌های فرسوده را ناآشنایی به قوانین مربوط به نوسازی و بهسازی می‌دانند، که این منجر به عدم رعایت شهروندان به

اجرای قانون مربوط به بهسازی می‌شود، در ادامه نیز زمانی که وارد مکانهای فرسوده پایین شهرضا می‌رویم، همواره شاهد شکایت شهروندان در امر برابری و عدالت هستیم، از دیدگاه بسیاری از پاسخگویان برای همه شهروندان مناطق شهری در زمینه ارتقای وضعیت رفاهی برنامه تدوین نشده است. تخصیص عادلانه منابع و تسهیلات بانکی در زمینه بهسازی و نوسازی این بافت‌ها در نواحی و مناطق شهری بسیار متفاوت است و به طوری که برای مناطق پایین شهر تسهیلات بسیار کمی تخصیص داده شده است. همچنین از سوی دیگر بسیاری از پاسخگویان مطرح نمودند که توافق جمعی میان سازمان‌های دولتی و شهروندان و سازمان‌های غیردولتی در برنامه‌های مختلف بازآفرینی بافت‌های فرسوده اعمال نمی‌شود که این امر منجر به عدم رضایت مطلوب از بازآفرینی بافت‌های فرسوده می‌گردد.

نتیجه‌گیری و دستاورد علمی پژوهشی

شهر به عنوان یک منبع توسعه مطرح است و جایگاه مدیریت شهری در روند توسعه شهر و بهبود سکونتگاه‌های شهری نقش بسیار مهم و تعیین کننده‌ای است. که شیوه مدیریت شهری و دیدگاه حاکم بر آن، از ابعاد گوناگونی حائز اهمیت می‌باشد. هر جامعه در کنار خود، مدیریت را به دنبال دارد و نگرشی که مدیریت بر مجموعه جامعه و عناصر آن دارد، تاثیرات حیاتی بر روی آن می‌گذارد و دیدگاه‌های حاکم بر مدیریت در حالت کلی، بخشی و سیستمی را شامل می‌شود که در گذر زمان تکامل نموده است و از تفکر بخشی و تجربه مدار به تفکر سیستمی ارتقاء پیدا نموده است. هر چند تفکر تجربه مدار (بخشی) در شکل‌گیری بعضی مدل‌ها و مفاهیم علم سازمان و مدیریت دخیل بوده است، ولی وجود عوامل متعدد مداخله‌گر، تحلیلی بودن این علم را بیش از بخشی بودن آن تصدیق می‌کند، گریز از تجربه مداری است که رویکرد سیستمی را به عنوان یک نگرش غالب معتبر ساخته است. غالب بودن هر کدام از تفکرات بخشی یا جزئی نگر یا رویکرد سیستمی در مدیریت کلان کشور و سطوح پایینی، اثرات متعددی را بر جا می‌گذارد. رویکرد سیستمی بیانگر این حقیقت است که حفظ تعادل درازمدت در سیستم‌های پیچیده مثل سیستم‌های تصمیم‌گیری متمرکز و از بالا با طبیعت سیستم‌های اجتماعی در تضاد است. از سوی دیگر، در اغلب شهرهای ایران پدیده شهرنشینی مقدم بر شهرسازی شده است و این باعث به وجود آمدن معضلات متعدد اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی می‌گردد. یکی از مشکلات، بافت‌های فرسوده شهری است که خارج از نظام و الگوی قانونی، شکل و کیفیت زندگی شهری را کاهش و زیرساخت‌ها و تاسیسات شهری، شبکه راه‌ها و تراکم جمعیتی و ساختمان بالایی را به وجود آورده است. وسعت روز افزودن بافت‌های فرسوده در کشور، وجود ابعاد گوناگون و متنوع اجتماعی - اقتصادی، نفی، حقوقی، مدیریتی و محیط زیستی این بافت‌ها از سوی دیگر، موضوع حکمروایی مطلوب را در محافل تخصصی کشور به یکی از مباحث جدید و با اهمیت تبدیل نموده است.

نگاهی گذرا به وضعیت شهر شهرضا با توجه به نتایج به دست آمده، از جمله چالش‌های مرتبط با خدمات زیربنایی، خدمات درمانی، فقر شهری، فقر امنیت، توسعه نامتعادل، ناهماهنگی و توزیع نابرابر خدمات، ناکارآمدی نظام جابه-جایی، بحران هویت، تنزل ارزش‌ها، افت منزلت مکانی، تنزل کیفیت محیط زیست، توزیع نامناسب خدمات در مناطق شهری و مسائل دیگر نشان می‌دهد که وضعیت حکمروایی خوب شهری در ابعاد مختلف (مشارکت، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، توافق جمعی، کارایی و اثربخشی، عدالت و برابری، قانون‌مداری، شفافیت) و نگاه کمی

به این وضعیت برای رفع موانع ارتقای کیفیت زندگی شهروندان و بازآفرینی بافت‌های فرسوده نتوانسته پاسخگوی نیاز شهرها و شهروندان باشد.

به نظر می‌رسد که تغییر سیاست‌ها و الگوهای مواجهه با چالش‌های بازآفرینی بافت‌های فرسوده با تاکید بر حکمروایی خوب شهری نه تنها در گروه تغییر و تحول در انگاره‌های فکری نسبت به مسائل شهر شهرضا، بلکه بی‌شک نیازمند تحول در روش‌های تحقیق از روش کمی به روش کیفی به منظور شناخت شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها، پیامدها و موانع بازآفرینی بافت‌های فرسوده با تاکید بر حکمروایی خوب شهری می‌باشد.

در یک جمع‌بندی نهایی می‌توان گفت، نظام مدیریت شهری شهرضا به رغم تلاش‌های خود نتوانسته رضایت شهروندان را جلب نماید از آنجایی که سطح اکثر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری پایینتر از سطح متوسط طیف لیکرت است لذا می‌توان گفت که شهر شهرضا از لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب در سطح نامطلوب قرار دارد و با توجه به میانگین‌های هر شاخص، با تقویت هر چه بیشتر این شاخص‌ها، مسئولان مرتبط می‌توانند سطح حکمروایی خوب را در شهر شهرضا ارتقاء بخشند. در واقع نظام اداره شهر شهرضا مبتنی بر الگوی حکومت شهری است نه حکمروایی شهری، که در آن کنترل و هدایت توسعه شهری در مجموعه سازمان‌ها و نهادهای نظام رسمی و دولتی خلاصه می‌شود، بنابراین بر مبنای اصول حکمروایی خوب شهری ضروری است که شهروندان در شهر شهرضا در بخش‌های عمومی و خصوصی و به طور کلی در قالب جامعه مدنی وارد حوزه تصمیم‌گیری و اداره امور شهر در مبحث بازآفرینی بافت‌های فرسوده شوند. همچنین نتایج آزمون کندای نشان داد بین شاخص‌های بازآفرینی بافت فرسوده و ارتباط معناداری وجود دارد.

در نهایت با توجه به نتایج پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد:

- ارائه برنامه‌ریزی‌های درست و مناسب همانند بسته‌های تشویقی تراکم و وام‌های فرسوده و غیره جهت بالا بردن میزان مشارکت و احساس مسئولیت و حس تعلق مکانی به منطقه.
- بررسی سبک زندگی مردم شهر شهرضا از نظر شناخت شهروندان از منظر فرهنگی، اجتماعی و اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های متناسب با نیاز ساکنین.
- ترغیب و بسیج توانمندی‌های توسعه‌ای محلات فرسوده شهر شهرضا، منابع و انگیزه‌های بالقوه و بالفعل موجود در بافت‌های فرسوده با رویکرد فرصت محور، اطمینان بخش و مشارکت برانگیز.
- پیوند بیشتر انجمن‌های شهری به ویژه شورای شهر شهرضا با شهروندان از راه افزایش برگزاری نشست‌ها گردهم آیی‌ها و سمینارها و بهره گرفتن از دیدگاه‌های شهروندان در تنظیم آیین‌نامه.
- تلاش برای برقراری عدالت و برابری در راستای دسترسی هر چه بیشتر و بهتر ساکنان به خدمات و امکانات موجود در شهر و از تمرکز خدمات در یک پهنه اجتناب نمایند.
- ایجاد بستری برای مشارکت پایدار شهروندان در تمام اموری که به نحوی به زندگی شهروندان و شهر مربوط می‌شود.

منابع

- ارغان، عباس، طوسی نژاد، نرگس، (۱۳۹۶)، نقش حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده نمونه موردی: محله آگاهی منطقه ۱۱ شهر تهران، کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی ایران معاصر، دانشگاه اسوه، تهران.
- بر آبادی، محمود، (۱۳۸۳)، حکمروایی خوب شهری، شهرداری‌ها، سال ۶، شماره ۶۹.
- بهنه، مهدی و کلانتری خلیل آباد، حسین و رضایی، محمدرضا، (۱۳۹۳)، منظر پردازی بافت‌های تاریخی با عناصر مبلمان شهری مطالعه موردی محله سیروس تهران، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری و توسعه پایدار، تهران
- تقوایی، علی اکبر و تاجدار، رسول، (۱۳۸۸). درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکردی تحلیلی، فصلنامه مدیریت شهری، دوره ۷ شماره ۲۳، صص ۴۵-۵۸.
- حسینی، سیدهادی. (۱۳۹۵). تحلیل شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با تأکید بر نظرات شهروندان و مدیران؛ مطالعه موردی: شهر تربت حیدریه، فصلنامه مطالعات شهری، دوره ۵، شماره ۲۰، صص ۴۳-۵۲.
- حیدریان، شیدا، رحیمی، محمود، (۱۳۹۶)، تدوین و سنجش معیارهای مداخله یکپارچه در ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی با رویکرد حکمروایی شهری (نمونه موردی: ناحیه نایس شهر سندج)، نشریه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی (چشم انداز جغرافیایی)، دوره ۱۲، شماره ۴ (پیاپی ۴۱)، صص ۹۳۳-۹۱۵.
- زیاری، کرامت‌اله، پوراحمد، احمد، حاتمی نژاد، حسین، باستین، علی، (۱۳۹۷)، سنجش و ارزیابی اثرات حکمروایی خوب شهری بر زیست‌پذیری شهرها (مطالعه موردی: شهر بوشهر)، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، دوره ۹، شماره ۳۴، صص ۳۴-۱.
- سازمان آب و هواشناسی، (۱۳۹۸).
- سازمان آمار کشور، (۱۳۹۵)، نتایج سرشماری.
- طرح جامع شهر شهرضا، (۱۳۹۸)، شهرداری شهر شهرضا.
- عبدلی، اصغر، کمالوند، شیما، تحویلدار، عرفان، (۱۳۹۶)، تاثیر حکمروایی خوب شهری در بهسازی بافت فرسوده (مطالعه موردی: خرم آباد؛ محله اسدآبادی)، دومین همایش ملی معماری، فرهنگ و مدیریت شهری، کرج.
- عظیمی آملی، جلال، (۱۳۹۳)، نوسازی بافت‌های فرسوده شهری با رویکرد مشارکت مردمی (نمونه موردی: محله ۶ شهر چالوس)، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره ۲۵، صص ۱۶۶-۱۴۵.
- عظیمی‌زاده، الهام، بخشی، امید، برارپوررکنی، مقداد، رسولی، سیدحسن، (۱۳۹۶)، الگوی حکمروایی خوب شهری در بازآفرینی بافت فرسوده محله سرچشمه گرگان، کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی ایران معاصر، دانشگاه اسوه، تهران.
- قاید رحمتی، صفر، زنگی‌شاهی، سجاد، نوری، سودابه، (۱۳۹۶)، حکمروایی خوب شهری و بازآفرینی پایدار بافت نابسامان (شهر کرمانشاه)، اولین کنفرانس بین‌المللی و هشتمین کنفرانس ملی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، مشهد.
- مهدی‌زاده، جواد، امیری، مهین‌دوخت، مطلق، محمدتقی، صراف‌زاده، هایده، جهانشاهی، محمدحسین، پیرزاده‌نهورچی، محمدحسین، (۱۳۸۵)، برنامه‌ریزی راهبرد توسعه شهری، تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران، معاونت معماری و شهرسازی دفتر معماری و طراحی شهری، شرکت طرح و نشر پیام سیما، تهران.
- Athari, K., (2007). Good Governance and Necessity to revitalize the public domain, *Journal of jostarhaye shahrsazi*, 6 (19), PP 32-37.
- Bull, A, Jones, B, (2006), Governance and Social Capital in Urban Regeneration: A Comparison between Bristol and Naples, *Urban Studies*, 43 (4), PP 767-786
- Hendriks, F, (2014), Understanding Good Urban Governance: Essentials, Shifts, and Values, *Urban Affairs Review*, Vol. 50(4), PP 553-576.
- Jose, A. de Oliveira, P. Doll, Ch, Balaban, O, (2013). Green economy and governance in cities: assessing good governance in key urban economic processes, *Journal of Cleaner Production*, No. 58, PP 138-152.
- Popovych, O (2008). Good Governance and Policy Addressing Poverty Alleviation in Ukraine. MSc-Public Administration.
- Robert s S.M. Wright S. O'Neil PH. (2007), Good governance in the Pacific? Ambivalence and possibility, *Geoforum*, No. 38, PP 967- 984.

- Sadashiva. M, (2008), Effects of civil society on urban planning and governance in Mysore, India, Doctoral thesis, Technical university of Dortmund.
- UN- HABITAT, (2009), Urban Governance index(UGI) a tool to measure progress in achieving good urban governance. www.unhabitat.org.
- Virtudes, A. (2016). 'Good' Governance Principles in Spatial Planning at Local Scale. *Procedia engineering*, 161, PP 1710-1714.